

Osnovna škola: Klinča Sela

Nastavni predmet: Katolički vjeronauk

Učitelj: Josip Kunac, *prof.*

Razredni odjel: 5.

Redni br. pripreme: 45.

Tema: VI. BOŽJE KRALJEVSTVO

Podtema: 7. Apostoli

Odgajno-obrazovni ishodi učenja:

- Učenik opisuje Isusov poziv na vjeru i svetost života za stvaranje Božjega kraljevstva na Zemlji (OŠ KV B.5.2.)

- Učenik prepoznaje značenje pojma „apostol“ na primjeru Isusovih učenika (OŠ KV B.5.2.)

TIJEK NASTAVNOG SATA

UVODNI DIO

Oče naš...

▪ **Motivacija**

Zamisli jedan broj do deset.

Učiteljica iz geografije ti dade još toliko.

Ja ti dadem 24.

Baci pola u more.

Vrati učiteljici njeno.

Ostalo ti je 12.

- Hmm... kako to? Neka to ostane mala zagonетка. Ostalo je 12. Čega u Bibliji ima 12? Nešto smo već spomenuli. 12 Jakovljevih sinova, 12 izraelskih plemena. Ima li kod Isusa čega 12? (12 apostola)

Današnja tema su apostoli.

SREDIŠNJI DIO

- **Tekst:** „Apostoli“, udžbenik, str. 48.

Razgovor:

- Tko su apostoli?

- Kako se zovu?

- Koja je njihova zadaća bila?

- **Video-zapis:**

Poziv Mateja carinika i odabir dvanaestorice 00:21:39-00:24:50 (minutaža), Film „Isus“, Izvor: YouTube

<https://www.youtube.com/embed/tFfqI0UPMUY?start=1299&end=1490>

Razgovor

- **Istraživačko novinarstvo:**

Ako učenika ima 24, podijeliti ih za rad u paru. Ako ih ima manje, neka samostalno rade oni učenici koji su u znanju napredniji.

Zadatak:

Svaki par učenika će dobiti u zadatak da za jednog apostola (vidi obrazac: „Tekstovi – apostoli“, u prilogu 45a. ove pripreme!) pronađe što više zanimljivih informacija o tom apostolu. Onda će u formi intervjua uobličiti njima zanimljive informacije.

Npr. Kako se zoveš? Gdje si živio? Kako si umro? Koja te se zgoda s Isusom najviše dojmila? I sl.

Naslov: Intervju s apostolom (npr. Petrom)

Obrazac 45a:

<https://sebedarje.com/wp-content/uploads/2024/03/45a.-Tekstovi-apostoli.pdf>

ili ovdje (učenici mogu skinuti pripremu na tablete direktno sa stranice sebedarje.com)

Prilog 45a:

Petar (Kefa, stijena), Šimun Petar

Šimun Petar, Jonin sin, bio je ribar koji je živio u Betsaidi i Kafarnaumu. On je djelovao među Židovima kao evanđelist i misionar; čak je otišao u Babilon. Pripadao je unutaršnjem krugu i napisao dvije novozavjetne poslanice koje nose njegovo ime. Predaja kaže da je u Rimu bio razapet glavom nadolje.

U svakom popisu apostola na prvom mjestu je Petrovo ime. Međutim, on je imao i druga imena. U Kristovo ime uobičajeni jezik je bio grčki, a obiteljski je bio hebrejski. Njegovo grčko ime je bilo Šimun (Marko 1,16; Ivan 1,40.41), a hebrejsko Kefa (1. Korinćanima 1,2; 3,22; 9,5 i Galaćanima 2,9). Ime Šimun znači kamen. I arapsko značenje imena Kefa je kamen.

Po zvanju Petar je bio ribar. Bio je oženjen (1. Korinćanima 9,5) i živio je u Kafarnaumu. Kod njega je Isus vjerojatno odsjeo kad je posjetio Kafarnaum. Petar je bio Galilejac kao i mnogi drugi učenici. Josip Flavije ovako opisuje Galilejce: "Bili su skloni inovacijama i po naravi spremni na promjenu i oduševljeni propagandom. Uvijek su bili spremni da slijede nekog vođu i podignu ustanak. Bili su nagle čudi i skloni svađi, ali viteškog ponašanja." Talmud o Galilejcima kaže sljedeće: "Njima je više stalo do časti nego do dobitka, nagle su čudi, impulzivni, emocionalni, lako ih se zainteresira za neku pustolovinu, odani do kraja." Petar je bio tipični Galilejac. Među Dvanaesticom je bio vođa. On se ističe kao glasnogovornik svih apostola. Upravo je on pitao za značenje teško razumljive izreke u Mateju 15,15. Pitao je Isusa koliko puta treba oprostiti. Pitao je kakva će biti nagrada svima koji slijede Isusa. On je prvi priznao Isusa i proglasio Ga Sinom živoga Boga. Bio je na Gori preobraženja. Vidio je kako Isus uskrisuje Jairovu kćer. Ali pred jednom sluškinjom se odrekao Krista. On je bio apostol i misionar koji je položio život za svojega Gospodina. Istina, Petar je imao mnoge nedostatke, ali je uvijek imao spasiteljsku milost srca ispunjenog ljubavlju. Bez obzira koliko put pao ili promašio, uvijek bi ponovno pokazao odvažnost i iskrenost.

Petar je umro mučeničkom smrću na križu. Tražio je da ga razapnu s glavom nadolje jer se nije smatrao dostojnim da umre kao njegov Gospodin. Njegov apostolski simbol je obrnuti križ s prekrštenim ključevima.

Andrija

Andrija je bio Petrov brat, Jonin sin. Živio je u Betsaidi i Kafarnaumu i bio ribar prije nego što ga je Isus pozvao. U početku je bio učenik Ivana Krstitelja (Marko 1,16-18). Andrija je Isusu doveo svog brata Petra (Ivan 1,40). Njega se prvog može nazvati misionarom u stranim zemljama. Tri zemlje ga smatraju svojim svecem pokroviteljem: Rusija, Škotska i Grčka. Mnogi znanstvenici kažu da je propovijedao u Skitiji, Grčkoj i Maloj Aziji.

Andrija je druge upoznao s Isusom. Premda su ga okolnosti stavile u položaj koji je lako mogao izazvati zavist i mrzovolju, Andrija je bio optimist i potpuno zadovoljan drugim mjestom. Njegov glavni životni cilj je bio da druge dovodi svome Učitelju.

Prema predaji umro je mučeničkom smrću u Ahaji, u Grčkoj, u gradu Patri. Kad je supruga guvernera Epeje ozdravila i prešla na kršćanstvo, i nakon što je ubrzo poslije toga guvernerov brat postao kršćanin, Epeja je silno razgnjevio. Uhitio je Andriju i osudio ga na smrt razapinjanjem. Osjećajući se nedostojnim da bude razapet na križu sličnom križu svog Učitelja, Andrija je tražio da ga razapnu na križ u obliku slova X, koji se i danas naziva Andrijin križ i jedan je od njegovih apostolskih simbola. I simbol dvije ukrštene ribe se također odnosi na Andriju jer je ranije bio ribar.

Jakov, starješina

Starješina Jakov, Boanerges, sin Zebedeja i Salome, brat apostola Ivana; ribar koji je živio u Betsaidi, Kafarnaumu i Jeruzalemu. Propovijedao je u Jeruzalemu i Judeji, a smaknuo ga je Herod 44. godine (Djela 12,1.2). Pripadao je unutarnjem krugu učenika, nazvanog tako zato što su uživali posebne prednosti. Novi zavjet jako malo govori o Jakovu. Njegovo se ime nikad ne javlja odvojeno od imena njegovog brata Ivana. Bili su nerazdvojni (Marko 1,19.20; Matej 4,21; Luka 5,1-11).

Jakov je bio odvažan, spreman da oprost, lišen zavisti, čovjek koji je živio u Ivanovoj sjeni, čovjek izuzetne vjere. Bio je prvi od Dvanaestorice koji su umrli mučeničkom smrću.

Njegov simbol su tri školjke, znak njegova boravka uz more.

Jakov, manji (ili mlađi)

Jakov, manji ili mlađi, sin Alfejev ili Kleope i Marije, živio je u Galileji. Bio je brat apostola Jude.

Prema predaji napisao je Jakovljevu poslanicu, propovijedao u Palestini i Egiptu, gdje je i razapet. Jakov je bio jedan od malo poznatih učenika. Neki stručnjaci vjeruju da je bio brat carinika Mateja. Jakov je bio čovjek snažnog karaktera i posebno žestok tip. Predaja kaže da je i on umro kao mučenik i da su mu tijelo prepilili na dijelove. Pila je postala njegov apostolski simbol.

Ivan

Ivan Boanerges, sin Zebedeja i Salome, brat apostola Jakova bio je poznat kao voljeni učenik. Ribar koji je živio u Betsaidi, Kafarnaumu i Jeruzalemu, pripadao je unutarnjem krugu. Napisao je Evanđelje po Ivanu, Prvu, Drugu i Treću poslanicu Ivanovu i Otkrivenje. Propovijedao je u crkvama Male Azije. Prognan na otok Patmos kasnije je oslobođen i umro prirodnom smrću. Ivan je bio posebno poznat među apostolima. Ime mu se spominje na mnogo mjesta u Novom zavjetu. Bio je čovjek akcije, veoma ambiciozan, eksplozivne naravi i netolerantna srca. Njegovo drugo ime je bilo Boanerges što znači sin groma. On je s bratom Jakovom potjecao iz imućnije obitelji nego ostali apostoli. Budući da je njegov otac najmio sluge kod ribarenja (Marko 1,20), vjerojatno se osjećao boljim od ostalih. Bio je prislan s Petrom. Obojica su zajedno radila kao propovjednici. Međutim, Petar je uvijek bio glasnogovornik učenika.

Ivan je s vremenom postao blaži. U kasnijem dijelu svog života zaboravio je na sve, uključujući i svoju ambiciju i eksplozivnu narav, osim Gospodnje zapovijedi o ljubavi.

Govori se da je bio izložen pokušaju umorstva kad su mu dali času s otrovom, ali ga je Bog poštedio. Umro je prirodnom smrću. Njegov je simbol pehar sa zmijom u njemu.

Filip

Predaja kaže da je Filip propovijedao u Frigiji i umro mučeničkom smrću u Hijerapolu. Filip je potekao iz Betsaide, grada iz kojeg su došli Petar i Andrija (Ivan 1,44). Po svemu sudeći i on je bio ribar. Premda prva tri evanđelja bilježe njegovo ime (Matej 10,3; Marko 3,18; Luka 6,14; Djela 1,13) Filip tek u Evanđelju po Ivanu oživljava kao osoba.

Stručnjaci se ne slažu oko njega. U Djelima 6,5 Filip je jedan od sedam rukopoloženih đakona. Neki kažu da je to drugi Filip, a neki smatraju da se radi o apostolu. Ako je to isti Filip, onda njegova osobnost dolazi još više do izražaja jer je uspješno djelovao u Samariji. Doveo je etiopskog dvoranina Kristu (Djela 8,26), ostao uz Pavla u Cezareji (Djela 21,8) i bio jedan od glavnih djelatnika u misionarskom djelovanju prve Crkve.

Evanđelje po Ivanu pokazuje Filipa kao prvoga od mnogih kojima je Isus uputio riječi: "Pođi za mnom!" Kad je Filip sreo Isusa odmah je potražio Natanaela i rekao mu: "Našli smo onoga o kome je pisao Mojsije u Zakonu i Proroci." Natanael je bio sumnjičav, ali Filip nije s njim raspravljao već je jednostavno odgovorio: "Dođi i vidi." Ovaj nam događaj kazuje dvije važne činjenice o Filipu. Prvo, pokazuje nam pravilan pristup osobi koja sumnja i njegovu jednostavnu vjeru u Krista. Drugo, pokazuje njegov misionarski duh.

Filip je bio čovjek topla srca i pesimistička duha. Bio je od onih koji bi vrlo rado učinili nešto za druge, ali ne vide što bi to moglo biti. Ali ovaj jednostavni Galilejac dao je sve što je imao. Zauzvrat ga je Bog upotrijebio. Kaže se da su ga objesili. Prije smrti tražio je da mu tijelo ne umotaju u platno već u papirus jer nije dostojan da se s njegovim tijelom postupa kao s Isusovim. Simbol Filipa je košarica zbog njegova udjela u prehrani pet tisuća ljudi. Upravo je on isticao križ kao znak kršćanstva i pobjede.

Bartolomej

Bartolomej Natanael, sin Tolmajev, živio je u Kani Galilejskoj.

Predaja kaže da je bio misionar u Armeniji. Mnogi stručnjaci vjeruju da je bio jedini učenik kraljevskog podrijetla, odnosno plemenita roda. Njegovo ime znači Sin Tolmajev (2. Samuelova 3,3). Tolmaj je bio gešurski kralj, a njegova kći Maaka Davidova žena, Abšalomova majka.

Bartolomejevo ime nalazi se u svakom popisu učenika (Matej 10,3; Marko 3,18; Luka 6,14; Djela 1,13).

Međutim to nije bilo njegovo prvo, već drugo ime. Njegovo prvo ime je vjerojatno bilo Natanael, kojega je Isus oslovio: "*Evo istinitog Izraelca u kojem nema prijekare!*" (Ivan 1,47 JB)

U Novom zavjetu nemamo mnogo podataka o njemu. Predaja kaže da je bio marljivi istraživač Pisma i stručnjak za Zakon i Proroke. On se razvio u čovjeka koji se potpuno predao drvodjelji iz Nazareta i bio je jedan od najvećih misionara Crkve. Kaže se da je propovijedao s Filipom u Frigiji i Hijerapolu te u Armeniji. Armenska crkva smatra ga svojim osnivačem i mučenikom. Međutim, predaja kaže da je propovijedao u Indiji i da je, čini se, tamo i umro kao mučenik za svoga Gospodina. Bičevali su ga noževima.

Njegov apostolski simbol su tri paralelna noža.

Toma

Toma Didimus je živio u Galileji. Predaja kaže da je djelovao u Partiji u Perziji i Indiji, a umro je mučeničkom smrću u Madrasu, kod Mt. St. Thomasa u Indiji. Toma je bilo njegovo hebrejsko, a Didmus grčko ime.

Ponekad su ga zvali Juda. Matej, Marko i Luka nam o njemu ništa ne kažu osim njegova imena. Međutim, Ivan ga u svom Evanđelju jasnije prikazuje. Toma se javlja pri Lazarevu uskrsnuću (Ivan 11,2-16), u Gornjoj sobi (14,1-6) gdje je htio znati put na koji Isus misli poći. U Ivanu 20,25 vidimo kako kaže da neće vjerovati dok ne vidi ožiljke od klinova na Isusovim rukama i ranu od koplja na Njegovim slabinama. Otuda je postao poznat kao Sumnjičavi Toma.

Toma se uvjerio sumnjajući. Po naravi je bio pesimist. Bio je zbunjen. Ali je bio i odvažan čovjek. Bio je čovjek koji nije mogao vjerovati dok ne vidi. Bio je iskren i čovjek vjere. Kad je uskrsnuo, Isus se pojavio i pozvao Tomu da stavi svoj prst na ožiljke od klinova na njegovim rukama i na slabini. Tu čujemo Tomu kako izriče najveće priznanje vjere: "Gospodin moj i Bog moj!" Njegove sumnje su se preobrazile u vjeru. Toma je uvijek bio sličan malom djetetu. Njegova prva reakcija bila je da ne učini što je trebao uraditi i da ne vjeruje u ono što je trebao povjerovati. Radosna vijest je uvijek bila nešto previše dobro da bi bilo istinito. Upravo je ovim činom Tomina vjera postala velika, snažna i uvjerljiva. Kaže se da mu je bilo naloženo da sagradi palaču za indijskog kralja i da je ubijen kopljem kao mučenik za svojega Gospodina. Njegov simbol je grupa kopalja, kamenja i strijela.

Matej

Matej ili Levije, sin Alfejev, živio je u Kafarnaumu. Bio je carinik ili sakupljač poreza. Napisao je Evanđelje koje nosi njegovo ime. Umro je kao mučenik u Etiopiji.

Poziv Mateju da se priključi skupini apostola spomenut je u Marku 2,14; Mateju 9,9 i Luki 5,27.28. Iz ovih tekstova saznajemo da je Matej nazvan i Levije. Na Bliskom istoku je u Kristovo vrijeme bilo uobičajeno da muškarci imaju dva imena. Matejevo ime znači "dar Božji". Ime Levije možda mu je dao Isus. Najvjerojatnije je Jakov Manji, koji je bio jedan od Dvanaestorice, bio Matejev brat, također sin Alfejev. Premda nam je malo poznato o Matejevoj osobnosti, najvažnija je činjenica da je bio sakupljač poreza. Prijevodi ga nazivaju carinikom zato što je latinski naziv *publicanus*, što znači javni službenik, čovjek koji radi s društvenim novcem, odnosno skuplja porez.

Od svih naroda Židovi su najviše mrzili sakupljače poreza. Za pobožnog Židova Bog je bio jedini koji ima pravo na porez. Davati ga bilo kome drugome značilo je povredu Božjih prava. Sakupljače poreza nisu mrzili iz religioznih razloga, već zato što je većina od njih bila poznata po nepoštenju.

U mislima mnogih iskrenih Židova sakupljači poreza smatrani su zločincima. U novozavjetna vremena stavljali su ih uz bludnice, pogane i grješnike (Matej 18,17; 21,31.33; 9. i 10. poglavlje; Marko 2,15.16; Luka 5,30).

Događalo se da su sakupljači poreza tražili nemoguće visoke svota kao carinu i onda putnicima posuđivali novac uz visoke kamate. Takav je vjerojatno bio i Matej. Ali Isus je izabrao čovjeka među najomrznutijim ljudima i od njega učinio svog učenika. Vidio je potencijal u sakupljaču poreza iz Kafarnauma.

Matej se razlikovao od ostalih apostola koji su svi bili ribari. Mogao je uzeti pero i tako je njime postao prvi čovjek koji je na svom jeziku predstavio svijetu izvještaj o Isusovom učenju. Gotovo je nemoguće procijeniti ono što kršćanstvo duguje ovom prezrenom sakupljaču poreza. Prosječan čovjek smatrao bi nemogućim da

promijeni Mateja, ali Bogu je sve moguće. Matej je postao prvi čovjek koji je zapisao Kristovo učenje. Bio je misionar Evanđelja koji je položio svoj život u vjeri u svog Učitelja.

Matejev apostolski simbol su tri vrećice s novcem koje nas podsjećaju da je bio sakupljač poreza prije nego što ga je Isus pozvao.

Tadej

Tadej ili Lebej, sin Alfejev ili Kleope i Marije. Bio je brat Jakova mlađeg. Bio je jedan od manje poznatih apostola i živio je u Galileji. Predaja kaže da je propovijedao u Asiriji i Perziji u kojoj je i umro mučeničkom smrću.

Jeronim je Tadeja nazvao "Trinomije" što znači "čovjek s tri imena". U Marku 3,18 nazvan je Tadija. U Mateju 10,3 je nazvan Tadej. U Luka 6,16 i Djelima 1,13 nazvan je Jakovljević brat Juda. Judu Tadeja nazivali su i Juda Revnitelj.

Po karakteru je bio vatren i nasilan nacionalist koji sanja o svjetskoj slavi i dominaciji Izabranog naroda. Prema novozavjetnim izvještajima (Ivan 14,22) na Posljednjoj večeri upitao je Isusa: "*Gospodine, kako to da ćeš se očitovati nama, a ne svijetu?*" (JB) Njemu je bilo stalo do toga da se Krist očituje svijetu. Ne kao Spasitelj koji strada, već kao vladajući Kralj. Iz Isusova odgovora možemo jasno vidjeti da put sile nikad ne može nadomjestiti put ljubavi.

Kaže se da je Juda otišao propovijedati u Edesu blizu Eufrata. Tamo je mnoge iscijelio i mnogi su povjerovali u Učiteljevo ime. Juda je odande otišao da navješćuje evanđelje u drugim mjestima. Ubijen je strijelom kod Ararata. Njegov simbol je lađa jer je bio misionar koji je mislio ostati ribar.

Šimun Revnitelj

Šimun Revnitelj, jedan od malo poznatih sljedbenika nazvan Kananac ili Revnitelj (zelot), živio je u Galileji. Predaja kaže da su ga razapeli.

U prijevodu Kršćanske sadašnjosti na dva mjesta je nazvan Kanancem (Matej 10,4; Marko 3,18), a na druga dva mjesta Šimun Revnitelj (Luka 6,15; Djela 1,13).

U Novom zavjetu praktično nećemo naći ništa o njegovoj osobnosti osim što saznajemo da je bio Revnitelj (zelot). Zeloti su bili fanatični židovski nacionalisti koji nisu marili za patnje i žestoko se borili za ono što su smatrali čistoćom svoje vjere. Zeloti su silno mrzili Rimljane. Upravo je ova mržnja prema Rimu uništila Jeruzalem. Josip Flavije kaže da su zeloti bili bezobzirni, revnitelji u dobrim postupcima i nastrani i bezobzirni u najgoroj vrsti djelovanja.

S obzirom na ovo zaključujemo da je Šimun bio fanatični nacionalist, čovjek posvećen Zakonu, pun ogorčene mržnje prema svakome tko bi se usudio pristati na kompromis s Rimom. Ali Šimun se na kraju pokazao čovjekom vjere. Odbacio je mržnju u zamjenu za vjeru koju je pokazao prema svome Učitelju, kao i ljubav kojom je nesebično ljubio ostale učenike a posebno prema Mateja, rimskog sakupljača poreza.

Šimun Revnitelj, čovjek koji bi ranije iz odanosti Izraelu ubio, sada je postao čovjek koji je shvatio da Bog ne traži prisilne službe. Predaja kaže da je umro kao mučenik. Njegov apostolski simbol je riba koja leži na Bibliji, što ukazuje na bivšeg ribara koji je propovijedanjem postao ribar ljudi.

Juda Išariotski

Juda Iskariot, izdajnik, bio je sin Šimuna koji je živio u Keriotu u Judi. Izdao je Isusa za trideset srebrnjaka i nakon toga se objesio (Matej 26,14.16).

Juda je velika zagonetka u Novom zavjetu jer je teško shvatiti da bi netko tko je bio tako blizak Isusu, tko je vidio tolika Njegova čuda i čuo toliko Učiteljeva nauka, mogao Isusa izdati Njegovim neprijateljima.

Njegovo se ime javlja u trima popisima Dvanaestorice (Matej 10,4; Marko 3,19 i Luka 6,19). Kaže se da je Juda potekao iz Jude u blizini Jerihona. Bio je Judejac, dok su ostali učenici bili Galilejci. Bio je rizničar skupine i uvjerljivi vođa.

Govori se da je Juda bio nasilni židovski nacionalist koji je slijedio Isusa u nadi da preko Njega može ostvariti svoje nacionalističke snove. Nitko ne može nijekati da je bio pohlepan i da je položaj rizničara skupine koristio da krade iz zajedničke kase.

Nema sigurnog razloga zbog kojeg je Juda izdao svog Učitelja, ali Isusa na križ nije odvela njegova izdaja— to su učinili naši grijesi.

Njegov apostolski simbol je omča za vješanje ili kesa iz koje ispadaju srebrnjaci.

- **Predstavljanje rezultata:**
Učenici predstavljaju rezultate.
- **Bilježnica:**
Učenici će iz udžbenika, str. 48 prepisati imena 12 apostola.

Podnaslov: Apostoli

ZAVRŠNI DIO

- **Ponavljanje:**
(ako ostane vremena)
PPT „Isusovi učenici-svjedoci istine i ljubavi“, vidi prilog ove pripreme 45b!

<https://sebedarje.com/wp-content/uploads/2023/12/45b.-Isusovi-ucenici-svjedoci-istine-i-ljubavi.ppt>

- **Domaća zadaća:**
Učenici će promisliti koji im se apostol najviše sviđa. Za domaću zadaću će dovršiti rečenicu u bilježnicu:

Volio bih biti kao apostol _____, zato što je on _____....

- **Samovrednovanje:**
Učenici koji smatraju da su odlično usvojili gradivo će zapljeskati. Koji drže da su osrednje usvojili gradivo će se počesati po glavi, a koji smatraju da nisu usvojili gradivo će lupiti nogama o pod.
- **Molitveni završetak:**
Anđele, čuvaru mili...